מט: החולץ ליבמתו פרק רביעי יבמות

עין משפט נר מצוה

קנא א מיי' פ"ד מהל' אישות הל' יב סמג עשין מח טוש"ע אה"ע סימן מד סעיף ו:
קנב ב מיי' פט"ו מהל' יבום וחליצה הלכה ח סמג לאוין קח טוש"ע שם סימן ד סעיף יב:
קנג ג מיי' פ"ז מהלכי יבום וחליצה הל' ו:
קנד ד ה מיי' פ"ב מהל' אישות הל' ו:

תורה אור השלם

1. ואם שכב ישכב איש אתה וההיו נדתה עליו וטמא שבעת ימים וכל המשכב אשר ישכב עליו יטמא: ויקרא טו כד
2. ויאמר לא תוכל לראת את פני כי לא יראני האדם וחי: שמות לג כ
3. בשנת מות המלך עזיהו וארא את אדני ישב על כסא רם ונשא ושוליו מלאים את ההיכל: ישעיהו ו א
4. כי מי גוי גדול אשר לו אלהים קרבים אליו כיי אלהינו בכל קראנו אליו: דברים ד ז
5. דרשו יי בהמצאו קראהו בהיותו קרוב: ישעיהו נה ו
6. לא תהיה משכלה ועקרה בארצך את מספר ימיך אמלא: שמות כג כו
7. והספתי על עונך חמש עשרה שנה ומלך מלך אשור אצילך ואת העיר הזאת ונגותי על העיר הזאת למעני ולמען דוד עבדי: מלכים ב כ ו
8. ואמר אוי לי כי נדמיתי כי איש טמא שפתים אנכי ובתוך עם טמא שפתים אנכי ישב כי את המלך יי צבאות ראו עיני: ישעיהו ו ה

מוסף רש"י

הובא בעמוד הבא

תוספות ישנים

א) והקשה הר' נתנאל כיון דנפקא לן מחזיר סוטתו מלא יוכל בעלה הראשון וכו' ותמיהני הכא דהולך כסר פ"כ מלי טעמא דרבי עקיבא דאמר כמחזיר גרושתו הולך ממזר. כשלמא לפ"ה ניחא דנימא דקבא אלא יוכל לא מייבי כלל כמחזיר סוטתו (אלא) מחקיים סוטתו מייבינן הכא דאיש בה ראיה דאין הולך ממזר מטעם אלא מקבוי מחזיר ואפ' המחיבה אין הולך ממזר לר"ע נמי כיון דאמתק לא אלא אלא יוכל לגבי מקיים סוטתו הכא אית בה ראיה משום אלא מקבוי מעמה הולך ואשמרמי אלמא ואפילו המחיבה לא יהיה הולך ממזר אבל כמחזיר גרושתו יהא הולך ממזר אבל לפי הר"י המקבל אלא יוכל שמע' דאית בייה כמחזיר סוטתו ואין הולך ממזר מאי שנא מחזיר גרושתו כמחזיר סוטתו. הא כילנו נמקי ממל קבא מלא יוכל וכו' ומתיב נתר כן הוה לתמוה לי לאמה. וי"ל דר"ע יתרן שאני מחזיר גרושתו דכתיב נגועה מוגבה אבל נסוטה לא. ואומר לפ"ה כי מה טבל

מסורת הש"ס

ה) קידושין סח.. **כ)** [ועיל יב: לקמן לב: ט.].
ג) [ועיל לו.] לקמן ס. עירובין סב: נעיין סז. בכורות כג.]. **ד)** [שני פרישים אחלה זו המלה בתרי"ט פ' ל' בלים מ"כ]. **ה)** לקמן קה. ר"ה יח.. **ו)** [לאיסה רש"ל]. **ז)** [ר"ע ו.]. **ח)** [ישעיה ו.]. **ט)** [ל' ולא תפסי כו']. **י)** נ"ל דס"ל ולאשמעינן דלקי לקידושין אי אתי למה לא תפסי קידושין הס"ד. **כ)** נ"ל דנמחה נמי מתיב. יעכ"ן.

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה שומרת יבם שנשאה אחד מן וכו' כמתניתין דמחזיר גרושתו וטעמא: **(ב)** תוס' ד"ה (ובמוד הקודם) הכל מודים וכו' מידי דהוי אשובד מוכנים יעבד מ"ר: **(ג)** ד"ה אי כרב וכו' אומרים דקבא ולאשמעינן דלקי לקידושין אי אתי נמי לאשמעינן דלא תפסי קידושין הס"ד:

הגהות מהר"ב רגשבורג

א) רש"י ד"ה משנת דאמרי קב ונקי וכו'. כמשנה אי בגרייתא ע"ב. ובד"ה ונקי בכל מקום שנזכר הלכה כמותו ע"כ. מנוחר מזה שדעתו כדעת האומרים בכל דקיי"ל משנת דאמרי קב ונקי הלכה כמותו היינו אף בגרייתא וכן מוכיחין דברי הר"י בקידושין ודף סב ע"ב) בד"ה כמאן וכו'. וכן מוכיחין דברי הש"ס בימנות דף לו ע"א ומוקי לה דאמרי אלינא דהלכתא דלא תקשי הלכתא אהלכתא ויש"ל דף לו ע"ב בד"ה ד"ה הלכתא אהלכתא דקיי"ל משנת דאמרי קב ונקי וכו' עכ"ל. ואמתם בגרייתא הוא וס"מ דאף בגרייתא איתא לכללא הדין. ולהאומרים דוקא כמשנה קשה מסוגית זו דאיך ונמה יפרקוה אם לא שיתחקו לומר דיעא הש"ס דנמקום הזה הלכה דאמרי אף שהוא בגרייתא ע"ש. אחרי העיון למדתי דיש בזה. ד"ל בהכרת יפגן סוגיות מחולקות כזה. דלקמן דף ס ע"א פרק ומי שנר לה כוותיה וכתב קיי"ל משנת דאמרי קב ונקי ואילו בהא אמר ר"ע אמר רב אין הלכה כר"ע ומסיק קשיא ולפי הכלל הידוע דכל דלא אמר הש"ס הימנתא אלא אמר קשיא יש תירוץ לבקושיא צריך להבין מה תירוץ יש בזה והבכרת לומר דרב ס"ל דבגרייתא אין הלכה כראמ"ר ואי"כ מי לא ק"ל להני בעלי בלליס ודו"ק ועי' מתנה לחוכן מתחיי יומיא לדף ס ע"א מ"ש בזה:

תוס' חד מקמאי

ליבמתו והלכה צרתה ונשאת וכו' תצא מזה ומזה וכל הדרכים האלו בה וכו' ובפרק האשה רבה נמי תנן בהדיא דיש ממזר מיבמה אלא ודאי אליבא דר"ע דברייתא דלא בעי שאר יש ממזר מיבמה ומתני' בפרק הזורק ובפ' האשה רבה אליבא דר' עקיבא (דמתני' דבעי) דברייתא

דמתני' קאי דלא אסר אלא מייבי לאוין דשאר דא"ל מ"כ אמאי אילעזרין למנקט הכל מודים בשומרת יבם אמאי מיסק אדעתא למימר דהוי ממזר טפי מבשאר מייבי לאוין דלאו דאלינא דרב דאמר אין קידושין תופסין ביבמה אילעזרין לאשמעינן שפיר דלא הוי ממזר וטעמא מ"ר"ת דהוי כעובד כוכבים ועבד שאין בה קידושין לשום אדם ולישנא נמי לאו בת קידושין היא אלא ניחא הוא דאית בה ואפי' למ"ד דהוי ממזר מעובד כוכבים ועבד מ"מ אין ממזר מיבמה דכיון דיבמה עומדת לחלוץ כמו ליבם אשיבא בת תפיסת קידושין וא"ת לשמואל תפסוט מהך ברייתא דאין קידושין תופסין ביבמה דאי תופסין דקידושין תופסין דאי אפי' לא תפסי לא הוי ממזר דשמואל אית ליה לעיל (דף מה.) דעובד כוכבים ועבד הבא על בת ישראל הולך כשר וי"ל דשפיר משמע דתפסי בה קידושין מדמייל לה בהדי סוטה ונדה משמע דבכולהו לא הוי הולד ממזר משום דתפסי בהו קידושין והא דקאמר ואכני מספקא ליה אי כרב אי כשמואל לא כפירוש הקונטרס דאפי' לרב אין הולד ממזר כדפי' אלא להכי לא נקט שומרת יבם משום דשמא תפסי בה קידושין כדשמואל ופשיטא דלא הוי ממזר ואין שום חידוש להשמיענו וא"ת ואמאי הוי ממזר משומרת יבם לשום תנא (ג) כיון דהוי כעובד כוכבים ועבד דלא תפסי קידושין לא לדידיה ולא לאחריני וברייתא דהאשה רבה (לקמן דף לב. וסס) נמי דקתני זו דברי ר' עקיבא דאמר אין קידושין תופסין בחייבי לאוין אבל חכמים אומרים כו' משמע דלרבנן לא הוי ממזר משום דקידושין תופסין ולפי' ר"ת אפי' אין קידושין תופסין לא הוי ממזר ואר"י דלמ"ד דהוי ממזר לר' עקיבא מחייבי לאוין אלא מאשת אב ולא דרים וי"ו דולא יבלה לא נפקי שום חייבי לאוין אלא מאשת אב בעינן דליהוי דומיא דאשת אב דלא תפסי בה קידושין לדידיה ותפסי בה לאחריני וה"פ דברייתא דהאשה רבה (ג"ז סס) זו דברי ר' עקיבא דאמר אין קידושין נמי תפסי בכל חייבי לאוין דלאו דשאר פי' מוי"ו דולא יבלה דשאר לאוין דלאו דשאר לאוין לא אמר אלא בחייבי לאוין דקאמר אבל חכמים אומרים אין ממזר מיבמה דכיון דקידושין תופסין בחייבי לאוין דלאו דשאר לאוין דלאו דשאר לאוין לא הוי ממזר מייבי לא הוי ממזר נמי מיבמה לשון אע"ג דאין קידושין תופסין בה כיון דלא דמיא לאשת אב: **סוטה** נמי דהא **תפסי בה קידושין.** וקשה לר' יוחנן דלאו דאשת אב אינה אלא מדרבנן ומדאורייתא הוי ממזר דלא נפקא לן אלא מדרשא דאי לא יבא אל אשת אחיו ולא אמר אלא אשת אחיו ולא אשת אב ואי אמר דאשת אב אינה אלא מדרבנן אמאי ל